

עלון בני דוד – פרשת חיי-שרה
גם לשים גבולות זה חסד
 הרב נתנאל אלישיב

בפרשתנו אנו פוגשים את מידת החסד של רבקה אמנו, ולמידים שהישרות בכלל, והתגלמותה במידת החסד בפרט, הן התשתית הראויה לבית נאמן בישראל. עבד אברהם מבקש מרבקה מעט מים, היא נענית ברצון, וביזמתה משקה גם את גמליו. בהתחשב בכמות המים שגמלים צורכים, ובכך שלרבקה יש בסך הכול כד אחד, זה באמת מדהים.

אני מבקש להתמקד בפירוש של 'אור החיים' הק', אשר עמד על לשון הפסוק: **"ותכל להשקותו, ותאמר גם לגמליך אשאב עד אם כילו לשתות"** (בראשית כד יט). ה'אור החיים' שואל מדוע נאמר 'ותכל להשקותו', לכאורה היה צריך לומר 'ויכל לשתות', שהרי היא רק הביאה לו את המים, ומן הסתם הוא שתה בעצמו. אחת התשובות שהוא מציע היא זו:

**חששה עליו לצד שהיה עיף בדרך והפלגת השתיה תזיק, והיא הצדקת שיערה
 בדעתה שיעור שיספיק לשתיתו, ולא רצתה להוסיף לו לבל יסתכן, כי העיף לא
 ישער בשתייתו בעת צמאוו.**

אחת התופעות העצובות שאירעו דווקא בסוף השואה הייתה זו של אותם ניצולים שמתו כתוצאה מאכילת יתר. במחנות ששחררו על ידי האמריקאים, הקפידו להאכיל את הניצולים במשורה, אבל בחלק מהמחנות ששחררו על ידי רוסיה, נתנו להם לאכול כאוות נפשם, וגופם לא היה מסוגל לעמוד בכך.

רבקה חששה שבצמאוו, עבדו של אברהם עלול לשתות יותר מדי. לכן היא הקפידה לתת לו רק את כמות המים הדרושה לו לפי השערתה, ולא דווקא לפי בקשתו.

ממשיך אה"ח ואומר – כדי שלא יחשוב שהמידה המדודה של המים נובעת מכך שרבקה חוסכת במאמצים, הקפידה לתת לגמלים ללא הגבלה, **"עד אם כילו לשתות"**. בשולי הדברים אוסיף שבעלי חיים יודעים לכוון יותר לכמות הדרושה להם, וגם אם לא, סוף סוף אין ערכם כערכו של אדם.

למדנו מכאן שחלק ממידת החסד היא לשים גבולות, ולהקפיד שהנתינה שלנו תהיה במידה הנכונה. מי שכנע לכל תביעותיהם ודרישותיהם של ילדיו, לדוגמה, אינו עושה אתם חסד, אלא הוא מזיק להם, כי הם לא יודעים לשים לעצמם גבולות, זהו תפקידו של ההורה.

מכאן ילמד האדם גם ביחס לעצמו – אין זה נכון לממש כל שיגיון, אין זה נכון "לזרום" סתם כך בחיים לפי מה ש"בא לי" דווקא ברגע זה. אומרים לנו "עליך לאהוב את עצמך, לפרגן לעצמך", וזה נכון, אלא שאהבת אמת אינה מצדיקה ויתור עצמי והענקת "צ'ופרים" ללא גבול. אהבת אמת מחייבת לבחון כל תביעה שמתעוררת בלב לאור התורה, המוסר והשכל הישר, לא בגלל שאנחנו מבקשים לצמצם את הטוב, אלא אדרבה, משום שאיזון ואיפוק כלולים בטוב בעצמו.

מסר זה שלמדנו מרבקה אמנו הוא חשוב במיוחד בחברת השפע שאנו חיים בה, חברה שלפעמים משדרת לנו שזה פשע לא לקחת כמה שיותר, "אכול כפי יכולתך", "אתה חייב את זה לעצמך!", וכיוצא בזה. מה שאנחנו באמת חייבים לעצמנו הוא מה שאנו חייבים גם לבוראנו – להשתמש בכל המתנות הטובות שהוא יתברך העניק לנו בצורה מושכלת ומאוזנת, למטרה ראויה. בכך ניטיב באמת לעצמנו ולסביבתנו.